

40-talisterna bakom jordbruket i Hörnsjö

Av PETER KÄRR

HÖRNSJÖ (Vn) I Hörnsjö är det 40-talisterna som har utvecklat jordbruket till vad det är idag. De är inga proppar som sitter i vägen för den yngre generationen. Tvärtom.

– Det var de som i slutet av 1960-talet, då utvecklingen för jordbruket gick brant nedåt, tog över och utvecklade det till vad det är i dag, förklarar Ingemar Kronebrant, lokalhistoriker.

Ett välskött och öppet landskap möter i Hörnsjö. Ute på de gulbruna fälten ligger snön kvar på sina håll och kämpar emot en flödande vårsol. En fruktlös kamp. För snart kommer traktorens muller på fälten att ljuda genom dalgången för ännu en odlingssång.

Hörnsjö är Nordmalings kommuns största jordbruksbygd och kommunens största by till ytan. Med ännu 14-15 aktiva jordbrukare, av byns cirka 360 personer, som vårdar och putsar landskapet och 7 000 hektar bonde-skog.

Vände utvecklingen

Orsaken till jordbrukets dominerande roll i Hörnsjö, förklarar Ingemar Kronebrant med att i slutet av 1960-talet då utvecklingen pekade brant nedåt för jordbruket tog 40-

talisterna över och vände utvecklingen i ett slag.

Ingemar Kronebrant tror att nedgången, om inget oförutsett inträffar, kommer inom en 10-års period och då befinner sig byn vid samma vägskaal som i slutet av 1960-talet.

Göran Hansson har sin gård vackert beläget nere i Malbrännan, en dalgång som skär rakt igenom landskapet och med Malbrännberget som fond.

Fina dagar kan man se till havet från toppen. Från köksfönstret kan han se ut mot sjön Uthörnsjön, där isen ännu ligger kvar, och en del av de 70 hektar åkermark som han odlar.

Göran Hansson är mjölkproducent, 35 kor och med drygt 90 hektar produktiv skogsmark som kombination. Men reumatismen har slagit sina klor i Göran. Han funderar därför på att sälja sin mjölkkvot. Ingen av de egna barnen har uttalat något intresse av att ta över gården som Göran gjorde från sin far. Det tycker han är beklagligt. För det är en välskött gård, förklarar han. Han har investerat varje år. Bland annat en ensilagesilo på 600 kubikmeter som skjuter upp i höjden som en grönsvalt fyr med en vitt hätta på toppen.

Lärde sig polska

Att sluta är inga funderingar som Kent Lundström, 24, bär på. För två år sedan tog han över en del av hemgården. För att slutligen flytta in i tvåvåningshuset strax intill Hörneån där vårvattnet spritter och leker en yster vårdans.

Men Kent Lundström har valt att inrikta sig mot köttproduktion och kombinerar det med att arbeta som avbytare under senhöst och vinter plus att han som utbildad bygg-

Göran Hansson är en av de jordbrukare som tog över på 1960-talet och har bidragit till att göra Hörnsjö till den jordbruksbygd som den är än i dag.

nadsingenjör kan rita och bygga mycket själv på gården ska få kalkylen med 85 tjuvar att gå ihop.

– Jag har valt den inriktningen för att kunna leva ett vettigt socialt liv och slippa binda mig för hårt, förklarar han, medan dottern Joanna, 11 månader, tas om hand av mamma Romualda för middagsvilan.

Romualda kommer ursprungligen från Gdansk, Polen. De två träffades för 3,5 år sedan i Umeå. Tycke uppstod och nu bor de ihop efter att ha upprätthållit kontakten via brev och telefon. Romualda lärde sig svenska och Kent polska på kuppen.

– Det blev att sitta med uppslagsbok och försöka hitta de rätta orden så att breven blev någorlunda begripliga, förklarar de och ler varmt mot varandra. Nu använder vi polska om vi vill att ingen ska förstå.

Romualda är till god hjälp för Kent i jordbruket då hon har motsvarande naturbruksgymnasiet från Polen och växte upp på en bondgård i Gdansk.

Kent och Romualda är hoppets ljusstrimma för Hörnsjöbygden och möjligheterna att hålla det vackra och välskötta landskapet öppet även efter år 2000.

Kent Lundström och hans polska hustru Romualda har inriktat sig på köttproduktion. – Därför att jag vill kunna leva ett normalt socialt liv, säger Kent.

Järnvägen och jordbruket dominerar byns historia

HÖRNSJÖ (Vn) Jordbruket och järnvägen har historiskt sett varit de två dominerande produktionsgrenarna i Hörnsjö.

Byggandet av Norra Stambanan som invigdes 1892 var revolutionerande och innebar ett kraftigt uppsving för Hörnsjö. Byns befolkning fördubblades när järnvägspersonal slog sig ned i byn.

Rallarna och övrig personal som arbetade vid järnvägen skulle ha livsmedel. Mejeriet som fanns i bygden slog igen.

40 familjer hade sin utkomst från järnvägen. Det var banförmän, bannmästare och annan järnvägspersonal. Järnvägen hade betydelse för bygden ända fram till 1960-talet då stationen i Hörnsjö stängdes.

Hörnsjö var infarten till södra Lappmarken fram till 1800-talet. Här lastades värdepost som hade transporterats från Umeå via Vännäs och som skulle vidare till södra Lappmarken.

Fram till 1950-talet gick som mest två fullastade tåg per dygn med papper och massa från Ncb-fabriken i Hörnefors via Hörnsjö och vidare söderut. Härifrån gick också brännvinståg med 90-procentig sprit från Ncb-fabriken i Hörnefors för förädling hos Vin och Spritcentralen i Stockholm till Norrlands Taffel.

Äldsta kartan över byn är från 1650. Fram till 1480 tillhörde bygden Umeå landsförsamling, den överfördes sedan till Grundsunda församling. Administrativt blev Hörnsjö by på 1700-talet. Två personer från byn finns omnämnda i ett fredstraktat med danskarna från tidigt 1400-tal. 1539 fanns det sju bönder i byn. Det är ett litet axplock från det omfattande historiska detektivarbete som Ingemar Kronebrant har plockat fram ur de historiska dokumenten under de senaste 3-4 åren.

Källa: Ingemar Kronebrant, lokalhistoriker i Hörnsjö.

Peter Kärr